

Riktlinjer för självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU

Utgångspunkter

Självständigt arbete (examensarbete) utgör en viktig del i utbildningen och utgör en väsentlig del av kvalitetssäkringen av respektive examen. Målen för självständiga arbeten (examensarbeten) måste utformas i linje med kraven för respektive examen. Dessa krav ska framgå av utbildningsplanen och kan med fördel tydliggöras i bilaga till utbildningsplanen eller i specifik kursplan. Studenten redovisar i sin arbetsplan hur det egna självständiga arbetet (examensarbetet) ska uppfylla de mål och krav som är knutna till avsedd examen.

Självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU ska hanteras enligt samma rutiner och ansvarsförhållanden som övrig högskoleutbildning. På vissa sätt skiljer sig dock självständiga arbeten (examensarbeten) från andra kurser, vilket beskrivs i dessa riktlinjer.

Vid SLU används någon av benämningarna *självständigt arbete* eller *examensarbete* med översättningen *independent project* eller *degree project*. Begreppet *master's thesis* kan användas för självständiga arbeten (examensarbeten) på avancerad nivå om minst 30 högskolepoäng (företrädesvis för masterarbeten / A2E / avancerad E).

Självständigt arbete (examensarbete) kan bara klassificeras i ett huvudområde, dubbelklassning är aldrig möjlig.

För självständiga arbeten (examensarbeten) kan studentens uppsats/rapport skrivas på svenska alternativt engelska, vilket ska framgå av kursplanen. Förkunskapskraven ska vara anpassade för vilket eller vilka språk som arbetet ska genomföras på.

Företrädesvis på grundnivå kan det självständiga arbetet (examensarbetet) genomföras som arbete i mindre grupper, men arbetsinsatsen ska redovisas och bedömas individuellt.

Självständigt arbete (examensarbete) som är genomfört och examinerat vid annat lärosäte kan **tillgodoräknas** i examen vid SLU om det uppfyller de mål och övriga krav som gäller för avsedd examen.

Kursplan

Kursplan ska finnas för all högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå, inklusive självständiga arbeten (examensarbeten). Inom SLU:s huvudområden finns kursplaner med följande nivå, fördjupning och omfattning representerade:

- G1E (grund AB), 10 hp
- G2E (grund C), 15 hp (kandidatarbete)
- A1E (avancerad D), 15 hp (magisterarbete)
- A1E (avancerad D), 30 hp (för studenter på magisterprogram (4 år) och långa yrkesprogram enligt den tidigare utbildningsordningen)
- A2E (avancerad E), 30 hp (masterarbete)
- A2E (avancerad E), 15 hp ("masterpåbyggnad")
- A2E (avancerad E), 60 hp

Kursplanens innehåll är reglerat i Högskoleförordningen och finns beskrivet i SLU:s riktlinjer för kursplaner. I kursplaner för självständiga arbeten (examensarbeten) ska även framgå att arbetet ska publiceras. Alla självständiga arbeten (examensarbeten) ska plagiatgranskas (Urkund) och publiceras inom ramen för SLU:s system för elektronisk publicering (Epsilon).

Förslag till formulering i kursplan:

Det godkända självständiga arbetet (examensarbetet) ska publiceras i SLU:s elektroniska arkiv för studentarbeten (Epsilon).

Det finns olika, ofta ämnesvisa, traditioner för hur självständiga arbeten (examensarbeten) på högskolenivå genomförs. Studenter vid SLU gör ibland sina självständiga arbeten (examensarbeten) inom ramen för ett forskningsprojekt, på ett företag eller utomlands. I vissa kurser kan arbetet genomföras i små grupper, och på ett sätt som gör att den individuella insatsen går att bedöma. Oftast genomförs dock arbetet individuellt. Kursplanen bör därför utformas så att den ger utrymme för olika modeller av genomförande. Som komplement till kursplanen ska en individuell arbetsplan upprättas samt, i förekommande fall, ett kontrakt mellan SLU och en extern part.

Generella **förkunskapskrav** för att bli antagen till kursen självständigt arbete (examensarbete) baserade på Principer för Bolognaanpassad utbildningsordning vid SLU (dnr SLU ua 30-1403/10):

- Självständigt arbete (examensarbete) på grundnivå för kandidatexamen (kandidatarbete): 120 hp totalt varav 60 hp med fördjupning inom huvudområdet. Minst en kurs med samma fördjupningsnivå som det självständiga arbetet (examensarbetet) ska genomföras senast i samband med det självständiga arbetet (examensarbetet). 15 hp från biämnen/stödämnena får inräknas som förkunskaper enligt beslut av respektive fakultet.
- Självständigt arbete (examensarbete) på avancerad nivå för magisterexamen (magisterarbete): 180 hp totalt varav 90 hp med fördjupning inom något relevant huvudområde inklusive godkänt självständigt arbete (examensarbete) på grundnivå. Minst en kurs med samma fördjupningsnivå som det självständiga arbetet (examensarbetet) ska genomföras senast i samband med det självständiga arbetet (examensarbetet). 15 hp från biämnen/stödämnena får inräknas som förkunskaper enligt beslut av respektive fakultet.
- Självständigt arbete (examensarbete) på avancerad nivå främst avsett för studenter på magisterprogram (4 år) och långa yrkesprogram enligt den tidigare utbildningsordningen: 180 hp totalt varav 90 hp med fördjupning inom något relevant huvudområde. 15 hp från biämnen/stödämnena får inräknas som förkunskaper enligt beslut av respektive fakultet.

- Självständigt arbete (examensarbete) på avancerad nivå för masterexamen (masterarbete): 30 hp på avancerad nivå inom huvudområdet samt godkänt självständigt arbete (examensarbete) på grundnivå.
- Antagningskraven för självständigt arbete (examensarbete) inom yrkesprogram enligt den Bolognaanpassade utbildningsordningen anpassas efter de generella kraven för självständigt arbete (examensarbete) på motsvarande nivå.

För självständiga arbeten (examensarbeten) kan studentens uppsats/rapport skrivas på svenska alternativt engelska oavsett vilket kursspråk som fastställts i kursplanen. Denna möjlighet måste dock i förekommande fall framgå under Examinationsformer och fordringar för godkänd kurs eller Övriga upplysningar i kursplanen. Vidare måste förkunskapskraven vara anpassade för detta. Antingen omfattar förkunskapskraven både svenska och engelska eller anges ett villkorat förkunskapskrav i kursplanen.

Förslag till formulering av språkrav i kursplaner för självständiga arbeten (examensarbeten) på avancerad nivå:

Alternativ 1 (både svenska och engelska ingår i behörighetskraven; studenten ska skriva på antingen svenska eller engelska, vilket ska anges i kursplanen):

Kunskaper motsvarande ... Svenska B och Engelska B.

Alternativ 2 (svenska ingår i behörighetskraven, men inte engelska; studenten skriver på svenska, vilket ska anges i kursplanen):

- a) *Kunskaper motsvarande ... och Svenska B.*
- b) Under övriga upplysningar i kursplanen kan anges att studenten kan skriva uppsatsen på engelska under förutsättning att kravet på Engelska B är uppfyllt, efter ansökan i samband med anmälan. Detta kan tillämpas även på grundnivå.

Alternativ 3 (engelska ingår i behörighetskraven, men inte svenska; studenten skriver på engelska, vilket ska anges i kursplanen):

- a) *Knowledge equivalent to ... and English B from upper secondary school or equivalent.*
- b) Under övriga upplysningar i kursplanen kan anges att studenten kan skriva uppsatsen på svenska under förutsättning att kravet på Svenska B är uppfyllt, efter ansökan i samband med anmälan. (Detta kan tillämpas även på grundnivå.)

Aktörer och ansvarsfördelning

Studenten är huvudansvarig för att de självständiga arbetena (examensarbetena) genomförs och SLU ska underlätta genomförandet genom att skapa goda förutsättningar.

En **kursledare** ska finnas för självständiga arbeten (examensarbeten). Kursledaren har ett övergripande ansvar för att de självständiga arbetena (examensarbetena) organiseras, rapporteras och följs upp. Studenterna kan vända sig till kursledaren om missnöje föreligger. Kursledaren har även ansvar för att rutiner för kursutvärdering tillämpas för de självständiga arbetena (examensarbetena).

Varje student ska ha en **handledare** för det självständiga arbetet (examensarbetet). En handledare kan handleda flera studenter vid samma kurstillfälle. En student kan i vissa fall ha flera handledare; en ska då vara huvudhandledare, de övriga är biträdande handledare. Handledare

och **examinator** ska inte vara samma person. Prefekten vid den institution där huvudhandledaren är anställd ansvarar för att det finns resurser för studentens handledning.

Överenskommelser med eventuella **externa uppdragsgivare** hanteras genom ett separat avtal, då mellan SLU och uppdragsgivaren - inte studenten. I de fall där studenten utför arbetet externt och har en extern handledare ska det även finnas en huvudhandledare vid SLU som ansvarar för att arbetet genomförs enligt SLU:s riktlinjer och aktuell kursplan.

Om studenten får **ersättning** av uppdragsgivaren (SLU eller extern) så regleras det i särskild ordning. Det är då en överenskommelse mellan studenten och uppdragsgivaren. Uppdragsgivaren kan inte styra över offentliggörandet av det självständiga arbetet (examensarbetet) eftersom det strider mot tryckfrihetsförordning och sekretesslag. I undantagsfall kan publicering fördröjas, se Juridiska aspekter.

Studentens självständiga arbete (examensarbete) ska rapporteras i Ladok med originaltitel respektive titel i engelsk översättning. Det innebär för arbeten som skrivits på engelska att endast den engelska titeln anges. För arbeten som skrivits på svenska ska översättning av arbetets titel göras till engelska.

Organisation av genomförandet

Studenter vid SLU har rätt att få tydliga besked om vad som förväntas av dem och vilket stöd som finns tillgängligt innan det självständiga arbetet (examensarbetet) påbörjas. Det gäller undervisning, mängd handledning, biblioteksstöd och eventuella övriga resurser såsom tillgång till laboratorium, dator, arbetsplats etc. Likaså behöver det finnas tydliga kriterier, efter vilka studenternas arbeten ska bedömas. Fakulteterna uppmanas att tydliggöra detta i kursplaner eller andra former av anvisningar.

Universitetets ansvar för de självständiga arbetena (examensarbetena) ska tydliggöras genom att formalisera genomförandet. Detta kan ske genom antingen (a) inrättande av kurstillfällen för examensarbetskurser med gemensam kursstart, undervisningsmoment och gemensamt avslut, eller (b) självständiga arbeten (examensarbeten) enligt individuella arbetsplaner. Båda alternativen ska uppfylla mål och krav i aktuell kursplan.

a) Självständiga arbeten (examensarbeten) genomförda som examensarbetskurs

I en examensarbetskurs med givna kursmoment kan (delar av) handledningen ske gruppvis och vara schemalagd. Kursen kan vara uppdelad där en del (som innefattar exempelvis informationskompetens, metodik och formalia) genomförs gruppvis och examineras genom att studenten upprättar en godkänd arbetsplan med val av uppsatsämne och problemställning. Den andra delen av kursen, minst 2/3 av arbetsinsatsen, utgörs av det arbete studenten genomför självständigt, exempelvis litteraturstudier, materialinsamling, bearbetningar, uppsats-skrivning, muntlig redovisning och opposition. Detta upplägg är särskilt lämpat för arbeten på grundnivå, men strukturen kan även användas på avancerad nivå.

b) Självständiga arbeten (examensarbeten) genomförda enligt individuella arbetsplaner

Stor vikt ska läggas på att upprätta och följa individuella arbetsplaner när studenten genomför det självständiga arbetet (examensarbetet) fristående, utanför fastlagt kurstillfälle till exempel inom ett forskningsprojekt, utomlands eller hos extern uppdragsgivare. Detta upplägg är endast i undantagsfall lämpligt för arbeten på grundnivå. Obligatoriska undervisningsmoment

enligt kursplanen kan ingå även vid individuellt genomförda självständiga arbeten (examensarbeten); hur de ska genomföras ska då framgå i arbetsplanen.

Vad som kan regleras i en arbetsplan eller individuell arbetsplan (utöver kursplan)

- Uppsatsämne (Titel)
- Examen som arbetet är avsett att ingå i och hur det påverkar arbetets uppläggning och genomförande
- Syfte
- Material
- Metoder
- Handledningsformer
- Tidsplan
- Litteratur
- Publiceringsplan (vid behov)

Juridiska aspekter

Arbetsplan

Ett dokument som är avsett att tydliggöra villkoren för det självständiga arbetet (examensarbetet) ska kallas arbetsplan eller individuell arbetsplan. Begrepp som kontrakt, avtal eller något annat som implicerar ett civilrättsligt bindande avtal ska undvikas. Detta av två skäl; studenten bedriver studier vid universitetet, inte som kund eller som avtalspartner, utan genom den rätt han eller hon har att bedriva studier efter antagning. Det andra skälet är att SLU ska undvika att rättsligt binda sig för mer än vad det är skyldigt (eller förmår) att prestera, ett avtal i civilrättslig mening är en företeelse som på ett onödigt sätt ökar risken för mer eller mindre befogade skadeståndskrav.

Undertecknande

Arbetsplan undertecknas av studenten och kursledaren (på delegation av prefekten), som företräder SLU. Att vara handledare eller examinator är i legal mening ett arbetsmoment i den aktuella lärarens ålagda arbetsuppgifter, alltså en arbetsinstruktion av hög dignitet. Man kan ange vem som ska vara handledare respektive examinator, men de är inte i sig partsföreträdare och ska inte skriva under ett dokument av denna typ. Handledaren bör dock i arbetsplanen intyga att denna upprättats i samråd med honom/henne. Detta gäller även för eventuell extern handledare.

Studenten och lärarens arbetsinsats

När man konstruerar dokument som är till för att reglera studier på individnivå (arbetsplan), ska man komma ihåg att studenterna vanligen inte är anställda vid universitetet. Det kan därför inte förväntas att studenten ska utföra andra uppgifter än de som är anknutna till det självständiga arbetet (examensarbetet) och de lärandemål som är fastställda i kursplanen.

Arbetsplanen ska inte ha till syfte att reglera lärarens insats. Den styrningen ska ske genom normal arbetsledning. Prefekten är ansvarig för att det finns resurser för handledningen och det är kursledaren som ska följa upp individuella arbetsplaner.

Inlämning

Arbetsplanen får inte begränsa studentens rätt att lämna in ett självständigt arbete (examensarbete). Om en arbetsplan skulle spricka får man gemensamt revidera den gamla eller upprätta en ny plan. Om en arbetsplan inte hålls ska handledaren och studenten i första hand föreslå en reviderad arbetsplan, i andra hand informera kursledaren om problemet.

Regler för förnyad examination är desamma som för andra kurser. Ett examinationstillfälle är förbrukat om inlämning av uppsats/rapport inte sker enligt arbetsplanen. Förordningen föreskriver minst fem examinationstillfällen och studenten har rätt att få byta examinator efter två misslyckade examinationstillfällen (HF 6 kap. 21 och 22 §§). Studenten har också rätt att byta uppsatsämne och handledare på motsvarande sätt.

Insamlade data

Data som studenten samlat in är som regel inte föremål för upphovsrätt. Under pågående arbete måste alla insamlade data alltid vara tillgängliga för granskning av handledaren och examinatorn. Om studenten väljer att göra självständigt arbete (examensarbete) inom ramen för ett pågående forskningsprojekt, är det projektledaren för forskningsprojektet som ansvarar för nödvändig lagring av insamlade data. För övrigt finns inte någon generell skyldighet för studenten att efter avslutad kurs överlämna sina egna insamlade data till institutionen.

Publicering och upphovsrätt

Alla självständiga arbeten (examensarbeten) ska plagiatgranskas (Urkund) innan de godkänns och därefter publiceras i SLU:s elektroniska arkiv för studentarbeten (Epsilon). Att det självständiga arbetet (examensarbetet) ska publiceras ska framgå av kursplanen för självständiga arbeten (examensarbeten) och behöver inte regleras individuellt.

Utgångspunkten är att självständigt arbete (examensarbete) ska publiceras direkt efter godkännandet. Undantagsvis kan publicering fördröjas i sex (6) månader, vilket beslutas inom respektive institution. Vid särskilda skäl kan publicering fördröjas upp till maximalt tolv (12) månader, vilket kräver särskilt beslut inom respektive fakultet. Eventuell fördröjning av publicering ska framgå av arbetsplanen.

Upphovsrättsreglering bör inte hanteras inom ramen för en arbetsplan. Handledarens medverkan leder inte automatiskt till gemensam upphovsrätt. Gemensam upphovsrätt kan endast vara aktuellt om handledaren varit medförfattare, vilket vanligen inte gäller för självständiga arbeten (examensarbeten) på grund- eller avancerad nivå. Däremot ska uppgift om handledare framgå vid publicering av det självständiga arbetet (examensarbetet).

I det fall resultaten från det självständiga arbetet (examensarbetet) används för publicering i annat sammanhang, ska den publikationen antingen referera till det självständiga arbetet (examensarbetet) eller ska studenten och handledaren ingå som medförfattare.

Utbildningsresurser och studentens kostnader

Det är universitetets ansvar att tillhandahålla resurser för all utbildning, inklusive självständiga arbeten (examensarbeten). Därför ska kostnadsplan inte ingå i individuella arbetsplaner. Beräkning av kostnader kan däremot ingå som en del i det självständiga arbetet (examensarbetet) med syfte att studenten ska öva ett sådant moment. Studenten ansvarar normalt för sina egna kostnader för kurslitteratur, studiematerial samt utrustning och hjälpmedel för personligt bruk på motsvarande sätt som i annan utbildning.

Ytterligare regler

I regelsamling för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (<https://internt.slu.se/utbildningsstyrdokument/>). finns ytterligare regler om upphovsrätt, fusk och plagiering som berör lärare och studenter bland annat i samband med självständiga arbeten (examensarbeten):

- Tillstånd från upphovsrättsinnehavaren
- Plagiat och referenser
- Fusk och disciplinära åtgärder

Beslut och ikraftträdande

Dessa riktlinjer för självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU (inklusive bilaga) är beslutade av rektor den 10 maj 2010 (dnr SLU ua 30-1405/10) och gäller från och med läsåret 2010/11. De ersätter tidigare gemensamma riktlinjer för självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU, beslutade av rektor den 18 juni 2007 (dnr SLU ua 30-2151/07), reviderade den 2 juni 2008 (dnr SLU ua 30-1972/08) och med tillägg beslutade den 15 juni 2009 (dnr SLU ua 30-1801/09) samt rektors beslut den 26 januari 2009 (dnr SLU ua 30-139/09) om uppgifter som ska ingå i framsida och titelsida för självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU.

Bilaga till riktlinjer för självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU.

Uppgifter som ska ingå i framsida och titelsida för självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU

Språket på framsida (även kallat omslag) och titelsida (även kallat sidan 2) ska följa det språk som det självständiga arbetet (examensarbetet) är skrivet på.

Om flera universitet har ansvar för handledning så ska alla handledande universitet anges, och det ska framgå att det är SLU som är utgivare (examinerande universitet).

Framsida ska ange:

- SLU-logotyp
- Titel
- Författare
- Fakultet och/eller institution/område
- Utgivningsår

Framsida ska i förekommande fall ange:

- Serienamn (kan anges både på svenska och engelska)
- Seriens delnummer
- Seriens ISSN
- Program eller utbildning.
Exempel: *Jägmästarprogrammet*

Om det inte redan framgår av övriga uppgifter ska följande anges:

- Utgivningsort
- *Sveriges lantbruksuniversitet*
- *Självständigt arbete* eller *examensarbete*

Framsidan kan även ange:

- Titel på annat språk
- Avdelningsnamn
- Omfattning på arbetet, angivet i högskolepoäng (hp)

Titelsida ska ange:

- *SLU, Sveriges lantbruksuniversitet*
- Fakultet, institution/område, avdelning (ev förkortning enligt ordning för SLU ovan)
- Författare
- Titel på svenska
- Nyckelord, som beskriver arbetets innehåll
- Handledare (universitet, institution/område)
- Examinator (universitet, institution/område)
- Kurstitel
Exempel: *Självständigt arbete i landsbygdsutveckling*
- Kurskod
Exempel: *EX0523*
- Omfattning på arbetet, angivet i högskolepoäng (hp)
Exempel: *10 hp, 15 hp, 30 hp*
- Nivå och fördjupning på arbetet
Exempel: *Grund AB, Grund C, Avancerad D, Avancerad E (för arbeten påbörjade fram till och med läsåret 2009/10)*
Exempel: *G1E, G2E, A1E, A2E (för arbeten påbörjade från och med läsåret 2010/11)*
- Utgivningsort
Exempel: *Alnarp, Skara, Skinnskatteberg, Umeå, Uppsala*
- Utgivningsår

Titelsida ska i förekommande fall även ange:

- Titel på annat språk
- Serienamn, delnummer och ISSN
- ISBN
- Program eller utbildning

Institutionen har uppgifter om ev. serienamn, seriedelnummer och ISSN. Uppgift om program/utbildning, samt arbetets nivå och fördjupning, kurstitel, kurskod och kursens omfattning finns att söka i Ladok (system för studiedokumentation) eller SLUNIK (system för kursinformation).